

שבתוך המדינה ובמידת נכונותם של גורמים חיצוניים להסֵבך בענייניה של לוב, לנוכח תקדים פרשת תימן. יתכן שחסאן רידא יצליח להישאר בשלטון, אם על־ידי דיכוי היסודות האופוזיציוניים בעזרת הצבא והשבטים ואם על־ידי השגת פשרה עם חוגי האופוזיציה, שודאי תחייב אותו להשתלב במעגל־ההשפעה הנאצרי. אפשרות אחרת היא סילוקו של חסאן — אם על־ידי גורמים ריאקציוניים, שיחששו שמא עשוי הוא להתקרב מדי לאופוזיציה, ואם על־ידי חוגים אופוזיציוניים לאומיים. במקרה האחרון, ודאי תקום בלוב רפובליקה ערבית לאומית, בעלת אופי „סוציאליסטי־ערבי” מסוג זה או אחר, שתצטרף לגוש המצרי או שתשתף פעולה עם הבעת' הסורי. לעומת זאת, קשה לצפות לתפיסת השל־טון על־ידי קבוצה שתוליך את לוב ל„איחוד” עם מצרים

או עם מדינה מגרבית: נראה ששתיים־עשרה שנות עצֵמאות, נסיונן המר של מדינות ערביות אחרות ואי־הרצון להתחלק באוצרות הנפט ימנעו אף חוגים פאן־ערביים מלחתור במציאות לפתרון כזה. לא מן הנמנע שבשלב מסוים תמצא לוב את עצמה נתונה במלחמת אזרחים; ואז עשוי הדבר לגרור התערבות זרה כתוצאה מהזמנה שתבוא מחוג זה או אחר בתוך המדינה; מלחמת־אזרחים כזו עלולה להביא אף לאבדן העצמאות המדינית ולסיפוח המדינה אל מרחב־שליטה ערבי אחר. יש אמנם לזכור ש„המתערבים” הפוטנציאליים — ובראשם מצֵרים — טעמו טעמה של התערבות צבאית בתימן; ויתכן כי עשויים הם לשקול פעמיים לפני שיגררו לחזור על פרשה זאת.

מאמץ מאוזן - לאיזון כוחנו

מודברי שמעון פרס, סגן שר־הבטחון, בראיון ב„גלי צה״ל”

נאצר — יש לו כבוד לכוחה של מדינת ישראל, כבוד לצה״ל; וחשש מובהק שלו הוא להפעיל את כליו למלחמה שסיכוייה, לפי דעתו הוא, אינם גדולים.

כמובן, אין לזלזל בכוחו של האויב; זלזול — יהיה שגיאה מצדנו. אבל לא צריך גם להפריז בו יתר על המידה. נאצר השקיע הרבה אמצעים בבניית מכונת המלחמה שלו — ואולי זה עיקר השגיאה שעשה; הוא הפריז בהשקעה הזאת, עשה זאת על חשבון משקה והתפתחותה של מצרים עצמה וכתוצאה מכך אינו חזק דיו ברגע זה, ולא יהיה חזק דיו גם בעתיד אם ימשיך בדרך זו. כן גילה הוא אימפולסיביות לא מעטה בשימוש בכוחו. אלה שתי שגיאותיו של נאצר:

● מוציא יותר מדי כסף על ענייני המלחמה;

● מרבה להתערב בעניינים שאין בהם הצדקה להתערבות צבאית — כמו בתימן.

אני סבור שאנו צריכים להביא בחשבון את חולשותינו — כמו את כוחו.

הייתי אומר כך: לפני ישראל שתי אפשרויות לטעות: טעות אחת, שנחשוב כי הוא רוצה לתקוף אותנו ונטעה; טעות אחרת אנו עלולים לעשות אם נחשוב שאינו רוצה לתקוף אותנו — ונטעה בזה. אני הייתי מעדיף לטעות בכיוון שהוא רוצה לתקוף אותנו. שאם לא יתקוף — אין בזה שום אסון; ואילו אם יתקוף — נהיה מוכנים.

ראשית, הייתי אומר לגבי נאצר, שאנו מוכתחים להתיחס אליו כאל אויב שהנו אימפולסיבי בהפעלת הכוח — ועשוי לשלוף את חרבו.

שנית, הייתי מציע לעצמנו להתיחס ברצינות לכוחו, ולא לפגור באיזון הנשק. אין אנו צריכים להרוס את מדינת ישראל, לא להפריז בהוצאות, לא צריך לרדוף אחרי פרסטיג'ה לשמה, לאסוף נשק כפי שפעם היו מדינות אוספות יהלומים ואבני־חן אחרות.

אך אם נשמור במלוא המאמץ על האיזון — כשאנו נמנעים מהחדרת סוגי נשק שאינם ממש חיוניים לנו ברגע זה — מאמין אני שבכוחנו לקיים איזון זה.

השמירה הזאת אפשרית על־ידי צירוף תנאים מספר: בראש וראשונה נכונות לאומית; אפשרויות בין־לאומיות; כושר ארגוני, וכמובן — האמצעים הכספיים הדרושים.

האומנם שוררת בישוב שאננות?

הייתי נמנע ממתן ציון כולל כזה. מדי פעם תוקף אותנו רגש אשליה או התרפקות על מצב שהיינו רוצים שיהיה — ואיננו קיים.

אני חושב שגם היום הנוער והעם מוכנים לאתגרים. יותר מאשר חסרה הנכוונות לנוער — חסר לנוער אתגר ברור. נכוונות זו לדעתי קיימת. מה שחשוב הוא, שני דברים: ראשית — אופנו הכולל של מאמץ־הבטחון, שאמנם מושתת על צה״ל ונשק, אבל איננו מסתיים בזה. זה כולל חינוך, פיתוח המדינה, רמה לאומית שיש עמה תקווה ומוסר. שנית — אנו צריכים לפעול בשתי חזיתות בעת ובעונה אחת: לשמור על כוחו העכשווי־המידי של צה״ל — וגם לדאוג לדמות הצבא לגבי העתיד. כונתי גם בכוח האדם וגם בנשק.